

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Oviedo, Francisco de

Lvgdvni, M.DC.LI.

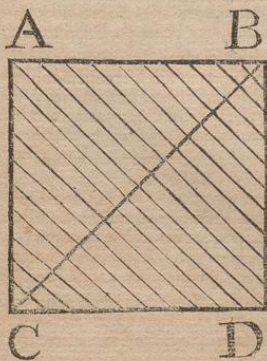
XI. Explicatio testimonio Concilij Constantiensis tota hac materia
absoluitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95503](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95503)

circulum centro vicinum fore æqualem circulo superiori, quod aperte falsum est. Sequela probatur: quolibet puncto circuli superioris potest duci linea ad centrum, sed qualibet linea ducta à puncto circuli superioris, debet transire per distinctum punctum circuli inferioris: ergo circulus inferior tot habet puncta, quot superior. Aliqui, vt prædicto argumento respondeant, docent non posse dari circulum perfectum, abs re tamè, quia siue circulus sit perfectus, siue imperfectus, eadem est difficultas, imò in circulari quadrata, vel quavis alia figura eodem modo procedit argumentum. Alij dicunt, non ab omnibus punctis circuli superioris posse duci lineam rectam ad centrum, quod non probo, quia non possunt assignari duo puncta distincta, à quibus non possit duci linea recta ex vno ad aliud, quia cum possit aliqua duci, illa diceretur recta, quā non potest duci breuior alia. Deinde in figura circulari, omnia puncta circuli superioris æquè distant à centro: ergo si ab vno potest duci linea recta, poterit duci ab omnibus.

Si prædicto argumento succumbendum non est, necessarium est dicendum, à quolibet puncto circuli superioris, posse duci lineam ad centrum, non tamen posse ab omnibus duci lineas adæquatè distinctas, sed aliquas lineas ductas à punctis distinctis circuli superioris, coincidere in aliquod punctum commune circuli vicinioris centro, à quo produciatur reliquum linearum vique ad centrum commune distinctis lineis ductis à distinctis punctis circuli superioris. Moneo tamèn solutionem hanc esse contra Euclidem, qui inter notiones communes, seu dignitates hanc ordine decimamtertiam adducit: *Due lineæ rectæ non habent communem, & idem segmentum commune.* Insuper hæc solutio euerit totam Geometriam, cuius innumeræ demonstrationes huic principio innituntur, quæ illo negato, corrumpunt. Scio tamen Mathematicos nullam habere firmam demonstrationem, quā prædictam propositionem probent, ita ingenue fatentur ex illis doctissimi à me consulti, neque adeo est per se nota, vt de illa non possit quisquè dubitare, etiā si Euclides inter prima principia, & dignitates illam annumerauerit, forsitan, quia nulla supererat demonstratio ad illam stabilendam.

Obiiciunt quartò, sequi lineam diametralem in quadrato ductam ab angulo ad angulum, fore duplo maiorem lineâ laterali, cuius oppositum demonstrat Euclides lib. 3. propof. vii. Sequela probatur: demus quadratum, cuius qualibet lateralis linea constet decem punctis, & educatur linea diametralis ab angulo in angulum, à quolibet puncto linearum duarum lateralem potest duci linea ad punctum oppositum oppositæ lateralis, cumque hæc lineæ necessarid fecerint lineam diametralem, quæ ab angulo ad angulum est producta, singulæ lineæ ductæ à punctis linearum lateralem, attingent singula puncta lineæ diametralis: ergo tot sunt puncta in linea diametrali, quot sunt lineæ ductæ à lateralibus: ergo habet tot puncta diametralis, quot habet vtraque lateralis: ergo est duplo maior illarum qualibet. Rem declarat figura subscripta, in qua intendit probare argumentum, lineam ductam ab angulo *B* ad angulum *C*, esse duplo maiorem lineâ *A, B*, & lineâ *B, D*, & æqualem vtrique simul sumptæ, quod fualet lineis ductis in superiori parte circuli.

Adducam postea aliud argumentum, quod contra hanc doctrinam adduci solet, quo probare intenditur, lineam diametralem, non fore maiorem qualibet laterali seorsim

sumpta. Quod notare placet, vt vtriusque efficaciam commendem, siquidem ex eisdem principiis probare intenditur, lineam diametralem fore æqualem, & fore duplo maiorem eadem laterali. Deinde vellem, vt aliqua ex his argumentis, sibi soluenda suscepissent Aristotelici, siquidem omnia æquè omnes premunt, quod si perpendissent, non Zenonistas adorirentur telis, quæ in ipsos absque vlla opera quisque retorquet. Respondeo, has lineas non posse duci, quin inter se communicent lineæ ductæ à punctis linearum *A, B*, & *A, C*, in aliquo puncto lineæ diametralis, quæ est minor lineis *A, B*, *A, C*, simul sumptis, quia si hæc non facerent hunc angulum *B, A, C*, sed ita protenderentur vt ambæ efficerent vnam rectam lineam, certum est maiorem extensionem habituras lineâ diametrali, nunc autem ratione anguli, non possunt tantum amittere excessum.

Obiiciunt quintò sequi lineam diametralem quadrati fore æqualem laterali. Ratio est, quia si lineæ ducantur modo suprâ assignato in inferiori parte quadrati, à punctis lineæ lateralis *B, D*, possunt duci puncta ad diametralem, quæ si ducantur ab omnibus punctis lateralis, attingent omnia puncta diametralis: ergo in diametrali non sunt plura puncta, quàm in laterali, quia hæc nullum habet punctum, quod non attingatur aliqua lineâ ducta à laterali. Deinde quia si lineæ ductæ à laterali *B, D*, protendantur vique ad lateralem *A, C*, quælibet linea attingit vnum punctum diametralis, & nulla duo, neque aliquod punctum erit in diametrali, quod non attingatur aliqua lineâ ducta à laterali *B, D*, ad lateralem *A, C*: ergo diametralis tot habet puncta, & non plura quot sunt lineæ ductæ à laterali ad lateralem: ergo quælibet lateralis est diametrali æqualis. Respondeo, lineam diametralem non distingui à lineis ductis à laterali ad lateralem, sed ex punctis in his contentis componi, communicando in aliquo puncto cum qualibet linea ducta à laterali ad lateralem, & cum aliquibus in duobus, & hac ratione fieri maiorem diametralem lateralem, secundum tot puncta, quot sunt lineæ, in quibus duo communicant, ita vt si sexta parte excessura sit diametralis quamlibet lateralem, sexta quoque lineâ desumat diametralis duo puncta ex linea ducta à laterali in lateralem, & vnum ex quinque aliis, & sic proportionem seruet in quocumque alio excessu, quem habeat diametralis, respectu alius lineæ ductæ à laterali ad lateralem, quæ ipsi laterali est æqualis.

PUNCTVM XI.

Explicato testimonio Concilij Constantiensis, tota hæc materia absolvitur.

Aliqui arguere intendunt contra Zenonis opinionem, auctoritate Concilij Constantiensis, quia sessione 15. illius, inter propositiones VViclephi hæc habetur: *Linea aliqua componitur ex duobus, aut quatuor punctis immediatis, aut solum ex punctis.* Post quam propositionem immediatè additur: *Prima pars est error in Philosophia.* Vnde videtur inferri, Concilium damnasse, tanquam errorem in Philosophia, opinionem afferentem lineam constare finitis punctis.

Contra 14. Punct 3. dixi de hac, & aliis propositionibus, non referri in corpore Concilij, sed desumptas esse ex codice cuiusdam Canonici Colonienfis, quem codicem mendosum esse monet typographus. Vide dicta ibi. Addo docere alios, prædictam censuram lectam fuisse in Concilio, & à Patribus approbatam non fuisse, quia non erat de illorum instituto, de opinionibus purè philosophicis disputare. An verò in materia purè philosophica possit aliquid definiri, vide apud P. Valentiam tom. 3. dist. 1. punct. 7. §. 41. Vltimò alij docent, illam censuram datam esse ab VViclepho, & in Concilio referri inter illius errores, quapropter potius Concilium fauet opinioni Zenonis, & illam à censura liberat, quam illam censuræ nota inurat, quod licet certum non sit, non tamen improbabile est.

Hæc de continui compositione, in cuius argumentis proponendis, atque soluendis pro vtraque sententia, me totum effudi, quod si non omnia plenè soluerim, ided fuit, quia neque apud auctores alias reperi solutiones, neque illas proprio Marte assequi valui. Quid verò de vtraque opinione sentiam tua scire nihil refert, neque hoc aperire mihi faciliè visum est, satius enim iudico tanti ænigmatis me Daum quàm Oedipum præstare, si tamen cogar in per

per obscura lite munus arbitratoris obire, primas semper præcipuè in continuo permanenti Aristotelis opinioni dabo, tum propter Philosophi auctoritatem, aliorumque gravissimorum virorum, qui communi totius scholæ consensu, & plausu in hanc sententiam conspirarunt: tum etiam, quia si rectè tractetur partium infinitudo, solutione probabili destituta non sunt argumenta, quæ contra il-

lam sunt in continuo permanenti, quod defendi necessarium est, ne tota Mathematica scientia corruat. Quæ omnia me in continuo permanenti in Aristotelis sententiam trahunt cui libens subscribo, in successibus autem non inuitus abirem cum Zenone, quia me omnino latent solutiones ad argumenta facta punct. 6. contra partes in infinitum divisibiles continui per se successui.

LIBER SEPTIMVS PHYSICORVM.

CONTROVERSIA XVIII.

De applicatione requisita inter agens, & passum.

AMDem ferè materiam apud Aristotelem continet liber septimus, & octauus, ideoque nonnulli Aristotelis interpretes hunc expungunt tanquam supposititium, & superuacaneum. Aristotelicum esse probant Simplicius, Auerroës, & D. Thomas apud Patres Conimbr. quibus similes disputationes libens committo. Multa, quæ in hoc libro disputari solent de sphaera, & actiuitate qualitatis & de modo, quo hæc agunt in passum aliis in locis, præcipuè in Generatione disputo, tantum hîc disputabo de approximatione requisita inter agens, & passum, de qua in hoc libro agit Aristoteles, & propriam apud illum huius rei disputatio sedem sibi vendicat.

PUNCTVM PRIMVM.

An agens possit agere in distans, quin agat in propinquum.

Pater Suarez tom. 1. Metaphysic. disp. 18. sect. 2. refert aliquos asserentes agens posse agere in distans quin agat in propinquum: in his adducitur Scotus, quem sui sequuntur; verumtamen cum subtilis Doctor asserat in causis physicis nullam posse agere in distans, quin agat in propinquum à communi sententia in nihilo discedit. Vna ferè omnium sententia est agens non posse agere in distans quin agat in propinquum, cuius auctores refert P. Suarez supra num. 20. & P. Hurtadus disp. 9. sect. 6. subsect. 1. quibus ipsi subscribunt. Probat P. Hurtadus cum P. Soario hanc conclusionem ex sollicitudine, qua natura vacuum horrescit, cuius nulla alia potest dari ratio, nisi quia corpora inferiora indigent aliis interiacentibus mediis quibus caelestes ebant influxus, quod si agens posset agere in distans, quin ageret in propinquum, non admodum inferiora corpora curarent ne vacuum daretur. Non placet hæc ratio P. Arriagæ, qui illam impugnare intendit disp. 7. sect. 6. subsect. 1. ex eo quod natura non ex hoc capite vacuum abhorreat: modum quo id probet Arriaga retuli, & retuli Controvers. 15. Punct. 12. ideo modo illi superfedeo. Probanda est conclusio manifesta experientia, qua videmus solem pariete interposito lucem non producere in aère existente post parietem, neque obiectum visibile eodem pariete impeditum in eodem aère species mittere, aliisque huiusmodi, quorum nulla alia potest reddi ratio, nisi quia agens non valet agere in distans.

quin agat in propinquum. Quia partes, seu quodcumque aliud corpus opacum non impedit lucem in aère formaliter, quia formalis resistentia dicit informationem impediens in subiecto impedito, paries autem neque informat aërem, & ita non potest illum impedire ne patiat, neque luminosum efficiat, neque impediat actionem minuendo virtutem agentis, luminosum enim eandem intrinsecè virtutem in se continet appositio pariete inter ipsum, & aërem lucem recepturum, & pariete ablato: ergo præcisè corpus opacum productionem lucis in corpore à tergo existentis impedit non recipiendo in se lucem: ergo receptio lucis necessaria est corpori proximiori, ut agens illam diffundat in corpus distans.

Rationem hæc adducit Arriaga supra, atque ex illa clare reiici sententiam illorum, qui in occultas agentium naturas rem deducunt, quia id fieri potest, quando ignoratur ratio à priori, at quando clarissima experientia ratio reddi potest, quis vellet per latebras, & occultas qualitates, aut rerum naturas difficultates explicare? In præsentia autem Arriaga ait se claram reddere rationem, & ita ad tenebras confugiendum non esse. Ego semper tenebras totis viribus fugere procuro, & in disputationibus lucem ardentè amo, & accuratè affecto, nullam tamen in hac re apud Arriagam inuenio, qua possim in obscuras agentium naturas non incidere, si totam huius rei difficultatem percurro. Experientiam ab Arriaga adductam admitto, verum hæc à posteriori nobis conclusionem notam facit, illius verò rationem à priori assignandam non patefacit. Conuincor experientia agens non posse agere in distans, quin agat in propinquum, quia prædicta experientia video non agere in distans, quando non agat in propinquum, sed rationem peto. Dices experientiam ostendere requiri actionem in parte proximiori ut deat in distantiori, quod est ratio à priori conclusionis tradite, licet à posteriori nota, tota enim Philosophia in experientiam, quæ illius mater est ultimò reducitur. Contra: requiri actionem in passo proximiori, ut in distantius protendatur formalissimè est non posse agens agere in distans, quin agat in propinquum: ergo si dicas agens non posse agere in distans, quin agat in propinquum, quia requiritur actio in proximiori passo, ut extendatur ad passum distantius, conclusionem reddis pro ratione: ergo nullam rationem possumus experientia venari pro conclusione, de qua disputamus etiam ultimò in notitiam à posteriori acquisitam reducendam, sed immediatè experientia adducta conclusionem præ oculis ponit, & nos omnino ignaros rationis à priori, seu causæ rei experientia notæ relinquit.

Affirmo experientia consistere agens non posse agere in distans, quin agat in propinquum, & nullam huius conclusionis rationem à priori hucusque à Philosophis inuentam esse, sed in occultas agentium naturas recurrendum esse. Primam partem conclusionis probavi supra, posteriorem impugnatione rationum, quas pro conclusione prædicta solent adduci persuadebo. Non debet procedere difficultas casu, quo subiectum propinquum capax sit effectus recipiendi, quia tunc eadem virtute, qua agens acturum est in passum distans necessariò ager in propinquum, agens enim necessariò non potest non agere in passum capax illi applicatum.